

VASÁRNAPFALU DÉLUTÁNJA.

Lankára ért a napsütés.

*Ökörnyál szálaz szét a réten,
S nehéz, kövér, friss sarjú szaga száll.
Szélringatott égerfák ritka árnya
Kaszál a fülledt, dús lóherésben.*

*Az aljra hűvösödni kezd
Hegyhárya erdős kaptatónak
Violabársony köd ködmönében.
Álmában — csobbanó, botorka érre
Bamba, bús fűzhajtások hajolnak.*

*Seprett előjü udvaron
Nyugvó boronák. Gyolcs ingvallak
Gyülnek ki a kapuk elébe,
S földre és ölbe vissza csukló vággyal
Messzünnen jöni sok semmit várnak.*

*Lélekverő lábasharang
Csendit porrá semmítő vádat.
Elnyílt szekfü hull a cifrakertben.
Zsibbadtan rebben tornác ajtóátal
Avas hüse a tisztaszobának.*

*Teljes kisasszonyviolák
Még mosolyognak, áradoznak.
Teit tögyü barmok únt jászolóhoz
Fiókéhek vacsora-bogarával
Már esteli fecskék járadoznak.*

*Álomnyügös házak között
Távol-város porától lepve
Hozván a hétfők új menetjét:
Durva-új diófakoporsót ingat
Döcögve a menyezetes este.*

CSANÁDY GYÖRGY.

Régi székely deákok.

— Visszaemlékezés a mult század 80-as éveire, —

Az erdővidéki híres szekeresek bejártak Bukarestbe, eljártak Nagyváradra, Debrecenbe, mert akkor még az „*angliusz világ*” előtt vala a székelyek élete. Angliusz világnak nevezték a vasutépítést, mely Brassó felé 1876-tól épült, Szakács Están, a nagyajtai szekeres, útra készült, Indult június vége felé a deákok után, Darkó Lajos bácsi szintén szorgalmatoskodott a nagy fuvaros szekere körül. A tengelyről lehúzták a kerék agyát s aprólékosan megvizsgálta minden részét a szekérnek.

Nagy dolog az. Három hétig, négy hétig vannak uton. Terüvel mennek, megrakodva jönnek. Fuvar akad, csak a lovak bírják. Micsoda vasalt, hatalmas szekerek voltak azok. Hogy recsegett a vasalt tengelye. Három erős ló húzta. Nagy kóbor borította a szekeret, gyékényből csinálva. Sok minden ráfért, hiszen akkora volt, mint egy kis vasuti kocsi. Hátra a szekér alatt a hűsleges kutya, kötélén.

A székely édes anyák ugyancsak meghagyogatták Szakács Están uramnak, meg Darkó Lajos uramnak, hogy vigyázzon az uton a gyermekeikre. Utravaló is került, Feltarisznyáltak székely házi pogácsát, sonkát, szalonnát s más minden jókat a deákgyermeknek részére.

A fuvarosok még a bölöni Bogdán boltosnál, a baróti másik örménynél vettek fel fuvarra valót. A bíró uram a fiátfalvi mesternének üzent és pakkot küldött a leányának. Mire a két szekeres felkészült, félországgra szóló megbízás került össze. Hiszen pontosan föl is jegyezték, el nem felejtették azt a rengeteg megbízást.

Kinyitották a nagy kaput. A három ló elindult, a nyakukon a három csengő, három hangon csilingelt. Darkó uram szekéréhez csatlakozott Szakács Están, Benedek Samu s még egynehány. A szekeresek elindultak a deákok után. Az első utirány a híres Rika erdején vezetett keresztül. Tele volt zsvánnyal, tolvajokkal, rablókkal, de a 20—30 erdővidéki szekeres egy

tömegben nem félt Veress Nyikától, sem a többi hírhedt betyártól, hiszen erős emberek valának. Gyöngye ember nem lehet fuvaros-szekeres.

Nagyajta, Miklósvár, Köpec, aztán Felsőrákoson tul neki a Rikának, Mentek Kereszturra az unitárius gimnáziumba, Nagyenyedre a Bethlehen kollegiumba, Udvarhelyre, Kolozsvárra, Szedték fel a régi székely deákokat, hozták haza a kis tulipántos ládákat. Mikor beérkeztek otthon a faluba, a szekérkóbor emelkedett a hangjoktól, úgy énekeltek és micsoda régi nótákat: „*Leégett a csiri-biri csárda*”, meg „*Hármat rikkantott már a rigó*”. No, de voltak hamis deák nóták is közébe.

A Darkó Lajos bácsi nagy szekeren tizenkét deák jött haza. Oda állott a csegettyüs, ekhós szekér a kapu elé. A cökmököt, meg a ládikát leadták. Aztán volt öröm. Az édes anyák még a port is lecsókolták a fiukról. De körültagogatták az édest, hogy micsoda valami baja. Hiszen az édes apák is nagy örömmel valának a viszontlátásnak, de már másnap reggel a fia szénacsinálni ment. A székely kaszás korán kezdi a kaszálást, mert csak a harmatos fűben van szaporája a munkának. Hajnalban napkelte előtt egy korty pálinka, egy darabocská kenyér jár a kaszásnak. Hét óra után várja a reggelit. Tejbe kása, vagy tej s purliszka, de valami tejes étel a reggeli. Ezt már a deákfia viszi ki az apjának, aztán ott marad estig a takarásban. Favillával széjjel rázza a lekaszált rendeket. Ha vastag a fűreteg, a villa hegyével megberzengeti. Hadd száradjon, mert *villahegyén készül a jó szén!* Az ebédet az édes anyja hozza ki. Tárkonyos almás leves, füstölt orjával, mert ez a kedvelt étele a fiának. És a székely deák minden nap dolgozik. Szénát csinálnak, rozsot, zabot aratnak, búzát aratnak, de sarlóval és nem kaszával. A székelyföldön az amolyan kaszával összegázolt munkát nézni sem tudják.

Juniustól szeptemberig, a tanulás kezdetéig *nap után a mezőn, az erdőn toglalatoskodnak a székely diákok* és a tenyerükbe kemény bőrréteg képződik, amire az őszi bearatások megkezdődnek. Csépelni is segít az édes apjának, mert még otthon szokta megkésztetni az ujszengét, az ujkenyeret. A mező, az erdő adja

a mulatságot munka közben a nagy vakációban. Igaz, hogy vasárnap a nagy deákok elmehetnek kuglizni, ha a templomozásnak vége van. Vecserye után labdázhatnak. Méta volt a labdajátékok közül a leggyakoribb. És a vakációban szorgalmasan dolgozó, régi székely deákok azért jeles emberek lettek. A mezei munka nem rontotta meg az agyvelejüket, a verejté-

kes szorgalomban pedig megtanulták becsülni, tisztelni a munkát. A megbarnult bőrszínért és a mezőn feltört tenyérért nem kaptak az iskolákban leszólást, hiszen a tanár urak is csak úgy dolgoztak a mezőn s el sem tudták volna képzelni a vakációt nehéz testi munka nélkül.

Péterfy Tamás.

A szeretet ünnepe.

Ész és akarat tökéletes egysége a lélek, melynek természetes törekvése, hogy kellemes érzelmek töltsék el, a boldogság, mentől tovább, mindörökre. Boldogság az a jó, amit mindenki óhajt. Mi a föltétel? Valamiféle szeretet. Ha ez egy pillanatra is kielégül, megvan a boldogság egy pillanatra. Mennél tisztább, magasabbrendű a szeretet, annál tisztább, nagyobb a boldogság. Ész és akarat a szeretettel adják meg a lélek boldogságát.

Legméltóbb a szeretetre a tökéletesség. Tökéletes az ami igaz, szép és jó. Igaz az észbeli tökéletesség, jó az akaratbeli tökéletesség, szép az alaki tökéletesség. Mind a három elem fölkelt, a kellemes érzelmeket, a szeretetet s az ebből fakadó boldogságot.

A forrásra rával vize, az alkotóra rávállanak a művei.

A lélek kincsei, esze, akarata, tökéletességei és szeretete, boldogsága rávállanak az emberfölötti alkotó tökéletes lelkiségére, mely csupán ész, akarat és szeretet és boldogság.

Az örök boldogság tökéletes Esze öröktől fogva ismeri önmagát és megszületik az Ige. Ezen önismerésből öröktől fogva, mint az Ész és Ige természetes következménye árad ki a Szeretet. Ez az örök boldogság problémájának emberi bölcseséggel megkísérelt megvilágításai mely illusztrálja a Szentháromság titkát is.

De az emberi ész magától nem jutott el ide, hanem a felsőbb isteni világítás vezette el a helyes utra. Isteni kinyilatkoztatások igazították el a kutató emberi észet a boldogság keresésében. Hogy van Isten, ezt világosan fölismeri a logikus ész a teremtett világ gondos megfigyelése alapján. De hogy mi az Isten lényege, mélysége, különösen azt, hogy Istenben három személy van, Atya, Fiu és Szentlélek: ezt a történelem folyamán a történelem leg-hitelesebb egyéne, Jézus Krisztus, az isten-ember közölte tanítványaival. Ő mondta meg hitelesen, hogy az emberek örök boldogságra hivatalosak, s ennek fő feltétele a Szentháromságban való hit és ezen alapon való fölvétel a krisztusi egyházba, melyre rábizta igazságait és kegyelmeinek osztogatását, s ígérte, hogy vele marad a világ végéig különösen az egyház fejével.

A zsidók Egyiptomból való kiszabadulásának, a husvétii bárányevésnek azon ünnepe után, amelyen Krisztust keresztre feszítették, az ötvenedik napon,*) az első keresztény pünkösdön nagy csoda történt Jeruzsálemben: az egyik ház felett hirtelen nagy szélvész-zugás támadt, benn Krisztus tanítványainak a feje fölött lángnyelvek jelentek meg, s ezek az eddig félenken bujkáló elzárkozó emberek, galilei halászok egyszeribe nagy lelkesedést, bátorságot, szónoki kedvet érezttek, kitodultak az utcára a nagy szélzugás miatt odasereglett sok zsidó közé s elkezdte Simon-Péter halász, az egyház feje ékesszólóan hirdetni a megfeszített Krisztus hitét és csodák-csodája, azt a beszédet a sokféle nyelvű zsidó zarándokok mindegyike a maga nyelvén, szír, arab, örmény, görög, római, stb. nyelven értették. Ötezren megtértek és sok-sok ezren életüket is feláldozták e tény valóságáért.

Ez volt a Szentlélek eljövételének ünnepe. Előbb is látták már Krisztus feje fölött galamb képében, a tisztaság és szelidség jeléül, az égi Háromság örömének ünnepélyes kifejezésekor, de a Krisztus alapította egyház tagjaira, emberekre legelőször ama pünkösdünnepen szállott le a Szentlélek mint világosságot és boldogító melegséget, szeretetet, lelkesedést, bátorságot, bölcseséget árasztó isteni erő a lángnyelvek alakjában.

* Ötvenedik görögül s egyházi latinságban pentekostes, a régi magyar nyelvben a pen(te)kost(esből hangkihagyásokkal penkost, penkösd, pünkösd lett, épp úgy mint De(side)r(iu)s-ból lett a régi magyar személy- és vezetéknev, a Ders.